

napi termékről van szó, ám hogyan válasszon az átlagember négyezer befektetési alap közül? A nehéz döntéseknél a szerző javaslata szerint érdemes lehet okulni mások tapasztalataiból. Igen ám, de mindenki azt gondolja magáról, hogy az ő személyisége, élethelyzete annyira egyedi, hogy nem hasonlítható össze másokéval.

A több nem mindig jobb. Ez a gondolat Dan Ariely viselkedéskutató *The Upside of Irrationality* című könyvében is visszaköszön. Például az a képlet, hogy a motiváció egyenesen arányos a bónusz mértékével, nem feltétlenül működik a topmenedzsereknél: kísérlete szerint egy hatalmas juttatástól gyakran lámpalázás lesz az illető, s rosszabbul teljesít. Vagy: szívesen segítünk másokon, de meglepő módon több pénzt és erőforrást vagyunk hajlandóak áldozni, ha kevesebb személyen segítünk ezzel. A csatornába esett és két nap után szerencsésen kimentett kislány története nagyobb médiafigyelmet kapott, mint a 800 ezer ember (köztük számos kisgyerek) életét követelő ruandai népiirtás. A kutató egyik

Dan Ariely: The Upside of Irrationality > 352 oldal
> Harper, 2010 > Ára 27,99 dollár

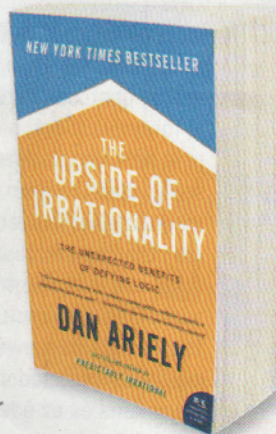

Sheena Iyengar: The Art of Choosing > 352 oldal
> Twelve, 2010 > Ára 25,99 dollár

kísérlete szerint az alanyok átlagosan kétszer akkora összeget adakoztak egyetlen éhező kisgyerek javára, mint a 3 millió embert érintő zambiai éhínség leküzdésére. Mert szívesebben nyúlunk a zsebünkbe, ha érzelmileg tudunk azonosulni a szenvedővel, és azt érezzük, ténylegesen javítottunk valakinek a helyzetén.

A racionális döntéseket megbillentő érzelmek tehetnek arról is, hogy többre becsüljük mindazt, ami a miénk. A szerző maga is bevallja: a gyerekei fotóit büszkén mutogatja idegeneknek, ő maga azonban csöppet sem kíváncsi a másik fél ivadékainak jelmezballi képeire. Az Ikea sikerének titka is ez: a házilag összeszerelt polc nem az otthonunk legelegánsabb darabja, de büszkévé tesz a saját kezünk munkája. És ugyanez a helyzet az ötletekkel is: a főnök valószínűleg boldogan elfogadja remek javaslatunkat – ha sikerül meggyőznünk, hogy ez elsőként neki jutott eszébe.

MÁRTONFFY ZSUZSA

élet, valamint a művész- és celebvilág hatalmi hierarchiájának kifigurázása mellett az emberi viszonyok bonyolult szövevénye is feltárul.

A főhős Martin rámenős sajtósának köszönhetően betör az elitpiacra, ahol már több százezer eurót is megadnak ipari tárgyakat ábrázoló fotóiért vagy a Steve Jobs–Bill Gates párosról készült festményéért. Magánélete azonban szinte tökéletesen üres marad, ahová azonban mégis sikerül betörnie egy hozzá hasonló különcnek – Houellebecqnek. A munkakapcsolat és a barátság határmezsgyéjén álló köteléknek a regény cselekményének csúcspontja, az író alteregójának meggyilkolása vet véget. Hasonlóan ahhoz, ahogy Jed Martin képeinek az egekbe szökik az ára, gunyoros fricska ez is: megkérdőjelezése a művész klasszikus kategóriájának, amely a mai, tőzsdemozgások uralta világban már aligha létezik. Árfolyama van az írónak és a festőnek is, ügyes marketing gépezettel pedig bármi lehetséges. Kivéve a normális emberi kapcsolatokat.

ZSÉLY ANNA

Mit olvas Fellegi Borbála kriminológus, a Foresee Kutatócsoport ügyvezetője?

■ „Két kicsi gyerek mellett ritkán jut időm az olvasásra, ilyenkor főleg a szakmámhoz kötődő könyveket választok. Nagy hatást tett rám az elítéltek élettörténeteiről és döntéseiről szóló *Making Good*. Ebben Shadd Maruna kriminológus azt vizsgálja, milyen faktorok vezetnek ahhoz, hogy egyes bűnelkövetők szakítanak az életmódjukkal. Fogvatartottakkal készített interjúkat, így az egész könyv ívét az ő gondolataik, reflexióik és vallomásaik adják. Meglepő, milyen jól el tudják mondani a saját szavaikkal, amit akadémikusok hosszasan és bonyolultan próbálnak rendszerbe foglalni, ráadásul a szereplők a mondataik révén szinte megjelennek azoknak, akiknek teljesen ismeretlen ez a világ.

Szintén a szakmámba vág, ám a hétköznapiakban is praktikus használható Marshall Rosenberg A szavak ablakok vagy falak című könyve az erőszakmentes kommunikációról. Konkrét szituációk nyelvi elemzésén keresztül szemlélteti a feszültséggel teli helyzetek megoldásait, legyen szó anya-gyerek vagy professzor–diák párbeszédéről.

Szívesen olvasok olyan kis történeteket is, amelyek lehetővé teszik, hogy tíz percre elvonuljak egy másik világba, aztán becsukjam a könyvet és visszatérjek a napi pörgésbe. Nagyon kedvelem Bächer Ivánt, a Zónázó rövid elbeszélései különösen közel állnak hozzám, tetszik, ahogy megragadja és szavakba önti a pillanatok. A vonaton utazók életének villanásai, az interakcióik szépsége mögött felteszi a kérdést, hogy kik is ezek az emberek.” ●

FOTÓ: FÜLÖP MÁTÉ